

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Consuetudo

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

quod alioqui non esset peccatum est illud efficere. Hoc autem peccatum non habet specialem malitiam contra preceptum, vel virtutem, sed generalem quamdam rationem peccati, determinanda ex tali, vel tali materia, circa quam versatur. Vnde qui falso putaret hodie esse Vigiliam, & non ieiunaret, eiusdem speciei peccatum committeret ac si verè Vigilia esset, & sic non oportet in Confessione explicare circumstantiam conscientie errantis, sed sufficeret dicere: *Non ieiunavi in Vigilia.* Vide Salas in par. 2 tract. 8. disputatione 1. sect. 33. num. 28. Sed contrarium docet Valentia tom. 4. disp. 7. quæst. 1. punct. 7 par. 3. tr. 4. resol. 162 §. Notandum.

Illius speciei, cuius existimatur.

Quandoque etiam solitum veniale.

8 Agere contra conscientiam errantem, non semper est mortale: sed quandoque veniale: suamque gravitatem, & levitatem sumit à gravitate, & levitate materiae, in qua conscientia errat, & à diversitate iudicii, falso suadentis, vel monentis. Nam conscientia dicere potest, ut peccatum mortale, etiam si sit levis, sicut etiam dicere, ut veniale, cum materia sit gravis, Ita Azorius tom. 1. libr. 2. cap. 8. quæst. 5. par. 5. tr. 5. res. 31.

9 Nullum peccatum committit quis, utramque si sequeretur conscientiam errantem, si parrem non dicat utramque partem contrariam commissis se malam? quia non adest libertas sufficienti ad peccatum par. 9. tr. 8. res. 47. Et Debet actu sic non peccat actu, nisi actu sit conscientia dicere, ut actum de eius obligatione, *ibid. res. 48.* ad deponendam conscientiam erroneam, debent esse rationes probabiles in contrarium, quia pro libito talem conscientiam deponere nequeat *ibid. res. 49.*

CONSERVATOR.

Regularis non potest eligi in Conservatore.

Regularis non possunt eligere alium Regularem Prælatum in conservatorem, de hoc lege Breve Innocentii Decimi 4. Maij 1648. p. 9. tr. 9. res. 26.

CONSVETUDO.

1 **C**onfuetudo abrogat ius positivum. Sed ad hoc duo sunt necessaria, ex cap. fin. de consuetudine. Primum, quod sit rationabilis. Est autem ratio nabilis secundum Palatium in 3. sententia distinct. 37. disputatione. 7. si neque dissonat à iure divino, neque à iure naturali. Secundum, quod sit præscripta sufficienter. Sufficienter autem præscriptio est, si legi bis, aut ter contraveniatur, Principe sciente, & non contradicente, cum facile posset. (Simplex autem tolerantia non excusat à legis contraventione, quia multa per patientiam tolerantur, quæ non approbantur, ex cap. cum iam dudum, de præben. par. 1. tractat. 2. resolut. 5. Et par. 4. tractat. 1. resolutio. 1. §. Verum.) Si autem consuetudo introducatur, ignorante legislatore, sicut de iustit. libro 1. quæst. 7. art. 3. & alii, asserunt, nullum tempus determinatè sufficere, sed arbitrio prudentis determinandum, ex qualitate negotii, & actionum pluralitate. Azorius tom. 1. libr. 5. cap. 4. quæst. 4. distinguit, aitque pro lege civili sufficere decem annos, pro Canonica quadraginta. Sed dicendum cum Palao tom. 2. tractat. 10. disputatione unice punct. 4. nu. 2. probabile esse, quod etiam ad abrogandam legem Canonica consuetudo decem annorum sufficiat? quia, cum de illa nihil peculiare quoad hoc designetur, censendum videtur ex iure civili: Nec est paritas, quod ad præscriptionem contra bona Ecclesiastica requirantur quadraginta anni. Nam in hoc, ut ait Granado in 1. 2. controver. 7. tractat. 3. part. 2. disputat. 16. Immo Palatius in illa bona, etiam ipsa volente, foro consuetudo verò tollit obligationem legis ex tacito legislatoris consensu, qui sufficienter dignoscitur, in decennio. quiri præteritum Palatius, ubi supra tenet, huiusmodi spatium, & præscriptionem esse necessariam pro foro exteriori, ut

Consuetudo tollit ius positivum. Si est ratio nabilis.

Et sufficienter præscripta.

Id est, si legi bis, aut ter sciente, & non contradicente Principe conservetur.

Vel si ipso ignorante, violetur per decennium.

Etiam si sit Canonica.

scientia præscripta non requiritur.

Iudex

*Sed hoc pie
decur la-
xum.*

Iudex iudicet pro consuetudine contra legem: pro foro autem conscientie sufficere, quod consuetudo sit rationabilis. Quae opinio an sit probabilis, ipse considera. Nam contra illam stant Suarez, de leg. lib. 7. cap. 18. & alii communiter docentes, quod qui introducunt consuetudinem contra legem, toto tempore, quo consuetudo non est legitime praescripta, peccant, quia nulla ratione excusantur. Lex enim obligat, dum contraria consuetudo non est introducta p. 5. tr. 14. ref. 62. Ex parte etiam docuerat. part. 1. tr. 9. ref. 21. Et tr. 10. ref. 7. A

*Nulla consuetudo
praevalet
in libertatem
Ecclesiasticam.
Etiam in
aliquo ca-
su parti-
culari.*

2 Porro nulla consuetudo praevalere potest contra libertatem Ecclesiasticam. Tum, quia libertas Ecclesiastica, si non procedit à iure divino, est saltem iuri divino conformis, & consequenter eius violatio est irrationabilis. Tum etiam, quia omnis talis consuetudo reprobat in cap. noverint. de sentent. excommunic. in Authentica cassia. C. de Sacrosanct. Eccles. in cap. cum terra, de elect. cap. ad nostram, & cap. cum inter, de consuetud. & singulis annis in Bulla Coenae. Qui textus non solum loquuntur de consuetudine abrogante totam immunitatem Ecclesiasticam, contra Conaeruitiam, pr. 99. cap. 35. num. 5. qui in hac legendus est: sed etiam contra Pereitiam, de manu Reg. par. 2. cap. 50. num. 41. de consuetudine particulari, ut patet ex cap. Clerici, de iud. Ita Binsfeldius, de iniur. & Adm. no dato, cap. 7. conclus. 12. dub. 3. & alii partes. tract. 2. ref. 4. & par. 4. tract. 1. ref. 10. & 101. Idemque putat Suarez contra Reg. Anglib. 4. cap. 32. n. 19. contra Surdum, conf. 10. volum. 1. de consuetudine mixta laicorum & Clericorum, si iuri canonico praesudicat, & in illam Pontifex, saltem tacite, non consentiat. p. 4. cit. ref. 69. nec ulla consuetudo tribuere potest laico jurisdictionem Ecclesiasticam, quia non est illius capax. Ita communiter cum Tusco, tom. 4. concl. 442. num. 28. par. 3. tract. 6. resolut. 1. & par. 7. tract. 1. resolut. 18. Vide V. Confusa, num. 5.

Vnde con-

non posse ulla praescriptione iunari in acquirenda iurisdictione conferendi E piscopatus, & alia beneficia, etiam si immemoralis. Nec iuvat tolerantia Pa- pae; nam haec non est tolerantia, sed scendum, simplex coniventia, & patientia, ut infra dicemus. Ita etiam Tuschus, ibi- dem. Rursum non posse iudicem laicum cognoscere Clericos, etiam in minoribus, part. 4. tract. 1. resolutione 10. Nec Principem eos collectare vigore consuetudinis. part. 1. tract. 2. resolutione 97. & par. 4. tract. 1. resolut. 101. Nam violant libertatem Ecclesiasticam, & incuriunt Excommunicationem, cap. noverint, de sent. excomm. & secundum Sayrum, de cens. lib. 3. cap. 19. num. 10. etiam in censuram Bullae Coenae. Et Navarrus, cap. 27. n. 119. putat iudicem laicum hanc censuram incurtere, si sciens servari statutum contrae immunitatem, non impediatur par. 3. tract. 1. ref. 58.

4 Sed quid dicendum de consuetudinibus quorundam Regnorum, contra immunitatem Ecclesiasticam, quae absque ullo scrupulo à laicis magistratibus observantur? Respondeo, si tales consuetudines non sunt approbatae per consensum. Summi Pontificis, certum est eas non posse inducere privilegium, quantumvis immemorabile, si verò talis consensus adsit, adsitque constans fama, & traditio antiqua seu immemorialis, quod praevesset privilegium, videtur sufficiens, ut talis consuetudo pro privilegio reputetur. Ita Suarez contra Reg. Ang. lib. 4. cap. 34. num. 17. contra Valasium prax. cap. 35. num. 11. part. 3. tract. 1. resolut. 62. Quod vero attinet ad collationem Episcopatum, &c. Principes qui eos conferunt, ceteris ex speciali privilegio Papae dicendum videtur, & sic non conferre ipsos, sed Papam ministerio ipsorum, ut determinavit Rota omnino videnda apud Riccius summi. tom. 4. resolut. 37. par. 3. tract. 1. resolut. Pontificis. 65. §. ut igitur. Nam de reliquis non est semper verum, quod si Papa tolerat aliquam consuetudinem consentit in illa. Namur docet Suarez, non omnis tolerantia indicat consensum. Multa enim

pet

per patientiam tolerantur, quæ non approbantur, iuxta cap. cum iam dudum, de prob. & D. Thomam apud Macratium to. 1. tr. de leg. disp. 15. sect. 11. Debet ergo huiusmodi consensus esse approbatus, animo inducendi, vel confirmandi consuetudinem, p. 1. tr. 2. resol. 5. & p. 4. tr. 1. ref. 1. §. Verum, & ref. 20. in fine. An vero talis consensus in aliquibus casibus adsit. Affirmant Salgado tom. 1. p. 1. c. 1. prel. 3. num. 139. & alii. Negant Suarez contra Reg. Ang. ubi sup. num. 11. Peregrinus de immuni. cap. 2. num. 34. & alii. Dicuntque omnes tales consuetudines revocari, & irritas declarari quorannis per Bullam Cæne: Pontificem vero illis non resistere: quia non potest sine maiori damno, & scandalo. Est igitur res multum dubia, & periculosa, par. 1. tract. 2. ref. 5. & par. 7. tr. 1. ref. 18.

Quia non de facto adsit, communi ser negant.

5 Consuetudo autem iudicis Ecclesiastici in laicos est valida, iuxta ea, quæ docent DD. in c. cum contingat, de foro cõp. c. licet ex suscepto eod. tit. & lib. 3. c. de emancip. liber. Acquiriturque jurisdictionem privativè, quia præscriptio æquiparatur pacto, seu contractui. Ita Cochier par. 1. cap. 30. num. 7. & cap. 26. num. 1. 2.

Cæterum consuetudo iudicis Ecclesiastici in laicos, pravaleat.

Quod verò ait Cadaldus, de imper. quaest. 4. num. 20. non sufficere, scientiam officialium, sed requiri etiam scientiam Principis laici, verum est tantum respectu subditorum, qui adversus superiorem præscribere non possunt; unde non procedit cum iudice Ecclesiastico. Idem Cochier ubi sup. q. 3. n. 3. p. 1. tr. 1. ref. 12.

Etiam si ignorante Principe sit introducta.

6 Consuetudo non solum destruit legem, sed etiam facit, & obligationem inducit, & si est de maiori bono, etiam in conscientia. Debet autem esse inducta à maiore parte populi, cum intentione obligandi, & quidem sub mortali, ut obliget ad mortale. Quod si dubium sit, utrum introducta fuerit animo se obligandi, an vero ex devotione præsumendum est, non fuisse inductam tantquam obligatoriam. Ita Suarez de leg. libro 7. capite 8. numero 13. contra Reginaldum como 1. libro 13. capite 13. sect. 1. numero 24. 4. parte 1. tractat. 9. resolutione 4. 1. Notandum est, & tractat. 10. resolutione Summa Diana.

Consuetudo etiam facit legem, si de maiori bono. Introducta à maiori parte populi, cum intentione se obligandi.

Certa.

30 parte 4. tractat. 3. resolutione 58. Consuetudo autem generalis obligat omnes generaliter: particularis alicuius populi, illum populum. Porrò consuetudines particulares laicorum non obligant Clericos, nec Religiosos, & consuetudines Clericorum non obligant laicos, & Religiosos. Neque similiter Religiosorum obligant laicos, vel Clericos, par. 5. tr. 14. ref. 13.

Et quidem eos obligat, inter quos inducitur est. Unde consuetudo laicorum non obligat Clericos, & consuetudo Clericorum non obligat laicos, & consuetudo Religiosorum non obligat Clericos, & consuetudo Clericorum non obligat Religiosos.

7 Consuetudo peccandi, an explicanda sit in Confessione Vide V. Confessarius, numero 31. Consuetudo absque bona fide præscribi dicitur contra Lesium, par. 8. tr. 7. ref. 37.

Consuetudo obligat ad mortale.

8 Consuetudo monialium dicendi officium extra Chororum, recitandi officium defunctorum 1. Novembris, ieiunandi in Vigilia Assumptionis B. Mariæ, non comedendi ova in Quadragesima obligat ad mortale, par. 9. tract. 7. ref. 29. nec credendum est Doctoribus circa consuetudinem. Ibid. tract. 8. ref. 12. §. Nec obstat.

9 Consuetudo 40. annorum, imò & decem introducta contra Regulam, & constitutionem Religionis exulata ab eorum observantia, & sufficit ad abrogandam legem. Idem admittit Suarez adhuc respectu legis Canonice, de leg. libro 7. capite 8. numero 9. & Lesius libro 2. dub. 4. capite 6. Diana & alii, parte 10. tr. 15. resolutione 6.

Consuetudo decem annorum debet servari.

CONTRACTVS.

DE Contractibus, Cambii, Censuum, Conductionis, Locationis, Depoliti, Emptionis, Venditionis, Matrimonii, & Mutui, quare sub propriis nominibus. De contractibus metu celebratis: Vide V. Metus irritans contractum.

1 Contractus massarii ad mercatoriam, Siculis frequens, vulgo dictus, à la meta, licitus est, etiam, si qui frumentum promittit, non sit agricola, nec dominus prædiorum; unde speret frumenta iuxta terragiorum, neque in solidum

Cõtractus (à la meta,) licitus est.

H h solidum